

عہوسامِ من

الن جنکین | علی حاج ملا علی | نہایتشنامہ های بیدگل : امریکایی (۳) |

انتزری بیدگل

بیدگل

عمو سام من |

لن جنکین | ترجمه‌ی علی حاج ملاعلی |

سر ویراستار: مرتضی حسین زاده | ویراستار: آزاده هاشمیان |

مدیر هنری و طراح گرافیک: سیاوش تصاعدیان |

مدیر تولید: مصطفی شریفی | چاپ: دالاهو | صحافی: کیمیا |

چاپ دوم | ۱۳۹۳ تهران | ۱۱۰۰ نسخه |

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۱۹۳-۰۷-۷ |

Bidgol Publishing co. | | نشر بیدگل |

فروشگاه | تهران | خیابان انقلاب | بین فروردین و فخر رازی | پلاک ۱۲۷۴ |

تلفن فروشگاه: ۶۶ ۹۶ ۳۶ ۱۷ ، ۶۶ ۴۵ ۳۵ ۴۶ | تلفکس: ۶۶ ۹۶ ۳۶ ۱۶ |

www.nashrebidgol.ir |

همه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است. |

هرگونه اجرایی از این نمایشنامه منوط به اجازه رسمی از مترجم یا ناشر است. |

| مجموعه نمایشنامه‌های بیدگل |

مجموعه نمایشنامه‌های بیدگل، مجموعه‌ای منحصربه‌فرد از نمایشنامه‌هایی است که یا تا به حال به فارسی ترجمه نشده‌اند، و یا ترجمه‌مجددی از نمایشنامه‌هایی خواهد بود که از هر جهت لزوم ترجمه دوباره آن‌ها حس می‌گردد. این مجموعه تا حد امکان می‌کوشد تأکید خود را به جای ادبیات متن نمایشی، بر ویژگی اجرایی آن بگذارد، و بدین ترتیب به نیازهای اجرایی متون نمایشی پاسخ گوید.

معرفی جهان‌های متفاوت نمایشی، از اهداف اصلی این مجموعه خواهد بود؛ جهان‌هایی که تا به حال برای خوانندگان فارسی ناگشوده مانده‌اند، و یا سیاست‌های فرهنگی خاص، مانع از گشودن آن‌ها شده است. این مجموعه، برای این‌که حداکثر آثار نمایشی را پوشش دهد، خود به حوزه‌های کوچک‌تر زیر تقسیم شده است: کلاسیک‌ها، کلاسیک‌های مدرن، دنیای امریکای لاتین، بعد از هزاره، تک‌پرده‌ای‌ها، چشم‌انداز شرق، نمایشنامه‌های ایرانی، نمایشنامه‌های امریکایی، نمایشنامه‌های اروپایی. برای درک بهتر خواننده از دنیای نویسنده و متن او، هر نمایشنامه با یک مقاله یا نقد همراه خواهد شد.

دبیر مجموعه

علی‌اکبر علیزاد

| مقدمه |

لن جنکین^۱ (۲ آوریل ۱۹۴۱، بروکلین نیویورک) رمان‌نویس، نمایشنامه‌نویس، کارگردان و فیلمنامه‌نویس است. وی دارای دکترای ادبیات امریکایی از دانشگاه کلمبیا است. جنکین هم‌اکنون استاد رشتهٔ درام‌نویسی در دانشگاه نیویورک است و در همان شهر نیز زندگی می‌کند.

از رمان‌های جنکین می‌توان به رمان **زندگی پنهان مایرون، عموی بیلی** و از فیلمنامه‌های او به **یادداشت‌های امریکایی** اشاره کرد. نمایشنامه‌های او نیز شامل **قصه‌های برزخی، سفر در تاریکی، عموسام من، یادداشت‌های امریکایی، خوشی‌های مردم پینوا، زائران شب، روبندهٔ مارگو** و غیره است. نمایشنامه‌های جنکین تاکنون در کشورهای امریکا، انگلیس، آلمان، فرانسه، دانمارک و ژاپن اجرا شده است.

از افتخارات و جوایز لن جنکین می‌توان به این موارد اشاره کرد:

1. Len Jenkin

برنده سه بار جایزه «اوبی» در رشته کارگردانی و نمایشنامه‌نویسی؛ دریافت بورس «گاگنهايم»؛ برنده جایزه مؤسسه «راکلفر»؛ نامزد دریافت جایزه «امی»؛ چهار بار دریافت بورس ملی هنر.

آثار لن جنکین نمونه بارز خلق فضاهای اسطوره‌ای و امریکایی الاصل است. نمایشنامه‌های جنکین با تأثیر از تأثر ايسورد، نوعاً مملو از ارتباطات چندلایه‌ای است که در آن آدم‌های بیگانه از اقصا نقاط امریکا در کنار هم قرار می‌گیرند، بدون این‌که ذره‌ای توجه یکدیگر را برانگیزند، و درست مانند کشتی‌ها در دل شب از کنار هم عبور می‌کنند. موقعیت‌هایی که جنکین در آثار خود استفاده می‌کند (مانند: ماشینی که شب‌هنگام در بزرگراه در حال حرکت است، هتل‌های ارزان‌قیمت، آژانس‌های کارآگاهی و رستوران‌ها و کافه‌های فقیرانه) مطلوب ذائقه هموطنان امریکایی اوست. نمایشنامه‌های او از لحاظ ساختاری، اپیزودیک و زبان‌محور هستند. بعد تأتری نمایشنامه‌ها و ویژگی‌های سبک‌پردازانه و گاه ضد ساختاری‌اش، او را در کنار مک ولمن^۱ و اریک اورمایر^۲، جزو نمایشنامه‌نویسان جدید و متفاوت امریکا قرار داده است. در کل می‌توان گفت آثار جنکین بین سینمای نوآر و ادبیات فانتزی لوئیس کارلی^۳ در نوسان است. شخصیت‌های اصلی او روح‌های سرگردانی هستند که در زندگی به آخر خط رسیده‌اند و سرانجام آن‌ها از دو حال خارج نیست: یا در انتهای نمایشنامه به رویکرد جدیدی در زندگی می‌رسند و یا به مرز دیوانگی رسیده، جست‌وجوی عبثی را آغاز می‌کنند.

1. Mac Wellman

2. Eric Overmyer

۳. Lewis Carroll، نویسنده داستان آلیس در سرزمین عجایب.

در میان نمایشنامه‌های لن جنکین، نمایشنامه **یادداشت‌های امریکایی** جنبهٔ ناتورالیستی بیشتری دارد. این نمایشنامه داستان انسان‌های تنهایی را روایت می‌کند که در یک هتل ارزان قیمت زندگی می‌کنند. زنی که نامزدش او را ترک کرده و او هنوز منتظر بازگشت وی است، مرد فقیری که همسر و بچه‌هایش او را به حال خود رها کرده‌اند و تعمیرکاری نسبتاً عقب‌افتاده، شخصیت‌های این نمایشنامه را تشکیل می‌دهند. نامزد خیانتکار زن که خود یک گزارشگر است، با پروفیسوری غیرعادی دیدار می‌کند که مشغولیت او بشقاب‌های پرنده است. **یادداشت‌های امریکایی** سردرگمی انسان و دیگر مسائل مرموز زندگی بشر مثل تنهایی و جودی او را به تصویر می‌کشد.

اما اثر بسیار عالی و شاهکار جنکین که نمونهٔ طیف سبک شناختی نمایشنامه‌های اوست، **عمو سام من** است. شخصیت «عمو سام من» که عنوان نمایشنامه نیز هست، در هتلی ساکن است و داستان زندگی‌اش را برای تماشاگران تعریف می‌کند. عمو سام من خنزرپنزر فروشی است که به خواستهٔ معشوقه‌اش «لی‌لا» سفری را آغاز می‌کند تا برادر او را که ارثیهٔ مشترکشان را دزدیده است پیدا کند. در طول مسیر متوجه می‌شود که او یکی از چندین نامزد لی‌لا است که برای پیدا کردن برادرش مأمور شده‌اند و یک گروه تبهکار نیز در جست‌وجوی برادر لی‌لا هستند. سفر سام او را به مکان‌های مضحکی می‌کشاند و او با موقعیت‌های بسیار غیرعادی مواجه می‌شود. در نهایت خودش در مقابل خودش قرار می‌گیرد. وقتی لی‌لا همان زنی که سام زندگی‌اش را برای او به خطر انداخت، وجود خود را آشکار

می‌نماید، سام او را رها می‌کند، و در یک چرخش ساختاری به همان پیرمرد تنهای در اتاق هتل برمی‌گردیم. این اثر سوررآلیستی پازل‌مانند، بر اساس تصادف و دور باطل بنا شده است.

نمایشنامهٔ عمو سام من اولین بار در جشنوارهٔ تئاتر شکسپیر در نیویورک در اکتبر ۱۹۸۳ به اجرا درآمد. عوامل آن عبارت بودند از:

دارلین (Darlene) / مرد کوچک	لاورا اینس (Laura Innes)
باتلر (Bottler)	اولک کروپا (Olek Krups)
لی لا (Lila)	کاترین لی من (Kathreen Layman)
سام پیر (Old Sam)	مارک مارگولیس (Mark Margolis)
مدیر گلف / پروفسور فیلی (Professor Finley) / جیک (Jake)	جان نسکی (John Nesci)
خدمت کلیسا / نمایندهٔ آژانس مسافرتی	کریستین نیلسن (Kristine Nielsen)
دکتر مکزیکی / کپیلیتی براون (Capability Brown)	روکو سیستو (Rocco Sisto)
نویسنده / نمایندهٔ آژانس مسافرتی	اسکات ونتورث (Scott Wentworth)
خانم سیمونز (Miss Simmons) / استلا (Stella)	مارگارت ویتون (Margaret Whitton)
سام جوان	آر. همیلتون وریث (R. Hamilton Wright)
آقای فلیگل (Mr. Fleagle) / نگهبان فانوس دریایی	ری زیفو (Ray Xifo)
کارگردان: لن جنکین (Len Jenkin)	
طراح صحنه: جان آرنون (John Arnone)	
نور: فرانسس آرنسون (Frances Aronson)	
لباس: کرت ویلهلم (Kurt Wilhelm)	
صدا: لن جنکین (Len Jenkin)	
مدیر صحنه: جان هوبارد (Jane Hubbard)	

پرده اول

۱. عمو سام من در خانه

۲. کلوب شبانه

۳. آموزشگاه بین‌المللی کارآگاهی

۴. فانوس دریایی

۵. توصیه‌هایی برای عمو سام من

۶. ملاقات با باتلر

۷. دانشگاه

۸. شیره کش‌خانه

آنتراکت

پرده دوم

۹. پشت بیل برد

۱۰. عرشه کشتی

۱۱. کلاغ‌های مقدس

۱۲. تآتر بلوהל (Blowhole)

۱۳. باغ

۱۴. نتیجه‌گیری

[در قسمتی از صحنه نویسنده تنهاست. در قسمت دیگر دو خواننده (یک مرد و یک زن) حضور دارند که با حرکات رومانتیک اغراق شده‌ای، هماهنگ با موسیقی‌ای که از گرامافون پخش می‌شود، لب می‌زنند. پیرمردی سالخورده درحالی‌که لباس رسمی و کراوات به تن دارد، به آن‌ها گوش می‌دهد.]

زوج هنری: این داستان منته؛ منی که هیچ ترانه‌ای ندارم

اما یه قلب تنها و شکسته دارم

چون من عاشق شده‌م، عاشق شما

التماس می‌کنم برگردین پیشم

تا بشنوم که می‌گین دوستم دارین

و ما هیچ وقت، هیچ وقت از هم جدا نمی‌شیم

هیچ وقت، هیچ وقت از هم جدا نمی‌شیم. اوووه

وووووه، اوووه وووه

[وقتی نویسنده، «عمو سام من» – همان مردی که به خوانندگان

گوش می دهد - را توصیف می کند، عمو سام من به آرامی
برمی خیزد. خوانندگان محو می شوند.]

نویسنده: من عمو سام من رو سالها پیش دیدم. اون برادر
پدربزرگم بود؛ در واقع عمو سام بزرگ. اون آدم
عجیب و غریبی بود. چرا؟ اول این که تو پیتسبورگ^۱
زندگی می کرد. ممکنه بگین زندگی کردن تو
پیتسبورگ که عجیب نیست، اما اگه هفت سالتون
باشه و هیچ جا نرفته باشین و هیچ کس رو هم
نشناسین که تا حالا جایی رفته باشه، پیتسبورگ
براتون کاملاً به جای دیگه می شه؛ جایی که آدم ها و
ماشین ها و خونه هاش رو می تونم تو ذهنم تصور
کنم... چه جوری بگم؟ مثل اون دنیاهایی که آدم با
مزخرفات توی کله خودش می سازه؛ و عمو سام من
با اون کله کچلش از در وارد می شد، درحالی که بوی
پیتسبورگ رو می داد و غباری از اون جای عجیب و
غریب روی شونه ش نشسته بود. دوم این که اون تو
هتل زندگی می کرد. آخه می دونین، من فقط تو فیلم ها
هتل دیده بودم. تو فیلم ها هم نشون می داد بزرگ ترها
فقط برای ماه غسل یا برای مسافرت می رفتن اون جا.
سوم این که اون عزب بود. من معنی عزب رو
می دونستم؛ یعنی کسی که ازدواج نکرده. اما اون
اسم عجیب - عزب - و چیزهایی که درباره اون

1. Pittsburgh

می‌گفتن چیزی بود که من نمی‌تونستم درکش کنم؛ فقط می‌دونستم یعنی این‌که اون مثل ما زندگی نمی‌کنه. با ما فرق داشت؛ یه جورایی غیرمتعارف بود. چهارم چون سیبیل داشت؛ سیبیل‌هایی که چربشونم می‌کرد. پنجم این‌که یه کت کشمیری گرون قیمت تنش می‌کرد. ششم چون سیگار می‌کشید. [مرد سیگاری روشن می‌کند.] واقعیتی که من، که دیگه هفت سالم نیست، می‌تونم درکش کنم، اینه که عمو سام بزرگ یه فروشنده دوره‌گرد تو پنسیلوانیا^۱ بود. حالا دیگه من خیلی خوب می‌فهمم عزب یعنی چی و هتل چه جور جاییه و پیتسبورگ کجاست؛ حتی اون‌جا هم رفتم اما هنوز یه اتفاق، تصویر عمو سام من رو از ذهنم نمی‌بره. اون به من پنج تا اسکناس صد دلاری داد، که اون موقع برام خیلی پول بود. نمی‌دونستم باهاش چی کار کنم؛ برای همین یه جایی قایمش کردم. اون یه شهر فرنگ اسباب‌بازی^۲ هم بهم داد که توش می‌شد عکس‌هایی از آسیا و پرو و امریکا رو دید. من می‌تونم اون حسی که بهش داشتم رو نادیده بگیرم و وانمود کنم که بدون در نظر گرفتن چیزهای عجیب و غریبی که تو شخصیتش دیدم، می‌تونم درکش کنم...

1. Pennsylvania

۲. Viewmaster: نوعی اسباب‌بازی که روی چشم می‌گذارند و با فشار دادن یک دکمه تصاویر داخل آن را می‌بینند. م.

اما می‌دونم که عمو سام من به شکل عجیبی، تارک دنیا شده بود و خودش رو از همه چیزهای اطرافش کنار کشیده بود. اون تنها مرد. وقتی مرد، من سی سال بود که ندیده بودمش. همه پول‌هاش رو برای من گذاشت؛ چهارصد و ده دلار. وقتی بچه بودم هیچ‌وقت برام قصه نمی‌گفت. حالا من می‌خوام خودم یه قصه برایش بگم؛ همین الان.

عمو سام، فروشنده دوره‌گرد!!

[گروه فروشنده شامل نویسنده و عمو سام من و مرد جوانی که سبیل دارد روی صحنه هستند. این مرد جوانی‌های عمو سام من است. سام جوان و پیرگه‌گاه با یکدیگر صحبت می‌کنند. آن‌ها لباس‌هایی یک‌شکل پوشیده‌اند. هر سه، چهل‌ساله به نظر می‌آیند. وقتی فروشنده‌ها اسم هر چیز را می‌گویند آن را بالا می‌برند و نشان می‌دهند. یکی از آن‌ها شهر فرنگ اسباب‌بازی دارد.]

فروشنده‌ها: ماسک بتمن، شکیل و زیبا!

ماسک‌های زنانه و مردانه اوبانگی^۱. صددرصد
چرم!

تجهیزات مراسم مذهبی! صلیب درخشان.
پاهای غول‌پیکر جوجه! از پلاستیک قالب‌ریزی شده
زردرنگ.

1. Ubangi